

OIKEUSMINISTERIÖ**Muistio**
26.6.2026Neuvotteleva virkamies
Kristel Englund**TASAVALLAN PRESIDENTIN ASETUS ERÄIDEN RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN MUKAISTEN TEHTÄVIEN HOITAMISESTA AHVENANMAALLA****1 Sopimusasetusjärjestelmä**

Valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallanjaosta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991). Lain lähtökohtana on periaate, jonka mukaan toimivalta hallintoasioissa seuraa lainsäädäntövaltaa. Vastuu kustannuksista seuraa hallintovastuuta, jollei toisin säädetä.

Itsehallintolain 32 §:ssä säädetään järjestelmästä, jonka mukaan valtakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä voidaan siirtää määräajaksi tai toistaiseksi maakunnan viranomaiselle. Vastaavasti voidaan maakuntahallintoon kuuluvia tehtäviä siirtää valtakunnan viranomaiselle. Siirtäminen tapahtuu asetuksella sekä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen suostumuksella. Sopimusasetus on yksipuolisesti irtisanottavissa.

Itsehallintolain 32 §:n 3 momentin mukaan tasavallan presidentti antaa sopimusasetukset. Ehdotuksesta sopimusasetukseksi on aina pyydettävä Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto.

2 Lainsäädäntövalta

Itsehallintolain 18 §:n 1, 2, 6, 22 ja 26 kohdan mukaan Ahvenanmaalla on kokonaan tai pääosin oikeus säätää lakeja asioista, jotka koskevat maakunnan viranomaisia, maakunnan virkamiehiä, yleistä järjestystä ja turvallisuutta, elinkeinotoimintaa itsehallintolaissa säädetyin poikkeuksin sekä uhkasakon asettamista ja tuomitsemista sekä muiden pakkokeinojen käyttöä maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvilla oikeudenaloilla.

Lisäksi itsehallintolain 27 §:n 1, 3, 8, 9, 11, 23 ja 24 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat perustuslaista poikkeaminen, valtion viranomaisten järjestysmuoto ja toiminta, yhtiöt ja muut yksityisoikeudelliset yhteisöt, koko valtakuntaa koskevat yleiset ehdot ulkomaalaisten ja ulkomaisten yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta ja osakkeita sekä harjoittaa elinkeinoa, vakuutus sopimukset, lainkäyttö sekä hallinnolliset puuttumiset henkilökohtaiseen vapauteen.

Itsehallintojärjestelmä perustuu siihen, että Ahvenanmaa hoitaa lainsäädäntövaltaansa kuuluvat hallintotehtävät. Tämä pääsääntö ilmenee itsehallintolain 23 §:stä, jonka mukaan Ahvenanmaalla on hallintovalta Ahvenanmaan lainsäädäntövallan piiriin kuuluvissa asioissa. Säännöksistä seuraa, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan valtakunnan lainsäädännön nojalla valtakunnan viranomaisille kuuluvista tehtävistä huolehtivat Ahvenanmaalla asianmukaiset valtakunnan viranomaiset, jollei kyseisiä tehtäviä ole sopimusasetuksella siirretty maakunnan hallitukselle tai muulle maakuntalaissa säädetyille viranomaiselle. Tämä johtuu siitä, että rahanpesun

ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva lainsäädäntö kuuluu valtakunnan lainsäädäntövallan piiriin. Ahvenanmaan valtuuskunta on lausunnossaan nr. 15/16, 13.7.2016, diaarinumero D 10 16 05 2, katsonut rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kuuluvan valtakunnan toimivaltaan.

3 Nykytila ja asetuksen tarpeellisuus

Edellä mainitun järjestelmän perusteella on annettu tasavallan presidentin asetus eräiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain mukaisten tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla (478/2024).

Nykyisellä asetuksella on sen 1 §:n 1 momentin mukaan siirretty rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, jäljempänä *rahanpesulaki*) 7 luvun mukainen valvontatoimivalta Ahvenanmaalla Poliisihallitukselta Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle. Valvontatoimivalta koskee Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettuja rahapeliyhteisöjä sekä elinkeinonharjoittajia ja yhteisöjä, jotka välittävät näiden rahapeliyhteisöjen tarjoamiin rahapeleihin liittyviä osallistumismaksuja ja -ilmoituksia.

Nykyisellä asetuksella on sen 1 §:n 2 momentin mukaan siirretty myös aluehallintovirastolta Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle rahanpesulain 7 luvun mukainen valvontatoimivalta Ahvenanmaalla Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettujen kiinteistövälityслиikkeiden sekä vuokrahuoneistojen välityслиikkeiden osalta.

Asetuksen 2 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja valtion viranomaisten on tehtävä aktiivista yhteistyötä 1 §:ssä tarkoitetuissa asioissa siten kuin rahanpesulain 9 luvun 3 §:ssä säädetään. Aktiivinen yhteistyö Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja valtion viranomaisten välillä rahanpesulakia koskevissa asioissa kattaa sen tiedonvaihdon ja yhteistyön, joka on tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi ja paljastamiseksi.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 36 §:n 1 momentin mukaan maakunta on ruotsinkielinen ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen virkakieli on ruotsi. Itsehallintolain 38 §:n mukaan valtion viranomaisilla on velvollisuus asioida Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa ruotsin kielellä. Tämä koskee myös yhteistyötä valtion viranomaisten ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen välillä rahanpesua koskevissa asioissa, erityisesti maakunnan hallituksen valvontatehtävän näkökulmasta

Valtion aluehallinnon uudistuksen lainsäädäntö tuli voimaan 1.1.2026 (hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi, HE 13/2025 vp). Kuusi aluehallintovirastoa lakkautettiin, ja niiden tehtävät siirtyivät pääosin uudelle valtakunnalliselle Lupa- ja valvontavirastolle (laki Lupa- ja valvontavirastosta, 530/2025).

Rahanpesulakiin tehdyllä muutoksella (184/2026) päätettiin, että Lupa- ja valvontavirastolle annetaan 2.4.2026 alkaen myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun mukainen valvontatoimivalta Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettujen kiinteistövälityслиikkeiden ja vuokrahuoneistojen välityслиikkeiden osalta. Muutosehdotusta käsiteltiin eduskunnassa hallituksen esityksen HE 177/2025 vp yhteydessä (TaVM 2/2026 vp). Aiemmin vastaava valvontatehtävä oli Etelä-Suomen aluehallintovirastolla tuolloin voimassa olleen rahanpesulain säännöksen nojalla. Tämä oli voimassa 30.6.2023 asti, jolloin säännöstä muutettiin tahattomasti 1.7.2023 voimaan tulleella lailla 187/2023.

Näiden muutosten johdosta sopimusasetusta on tarpeen tarkistaa siten, että siinä otetaan huomioon valvontatehtävän päivitys sekä muuttunut valtakunnan vastuuviranomainen.

Valtakunnan rahapelijärjestelmää koskevan lainsäädäntöuudistuksen (HE 16/2025 vp) myötä Lupa- ja valvontavirastosta tulee rahapeli-toiminnan osalta toimivaltainen lupa- ja valvontaviranomainen uuden rahapelilain (10/2026) tullessa pääosin voimaan 1.7.2027. Myös rahanpesulain mukainen Poliisihallituksen valvontatoimivalta Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettujen rahapeliyhteisöjen sekä sellaisten elinkeinonharjoittajien ja yhteisöjen osalta, jotka välittävät näiden rahapeliyhteisöjen tarjoamiin rahapeleihin liittyviä osallistumismaksuja ja -ilmoituksia (*asiamiehet*), lakkaa 30.6.2027. Rahanpesulain 7 luvun 1 §:ään tehtävän muutoksen (13/2026) myötä näiden valvontaviranomaisena toimii 1.7.2027 alkaen Lupa- ja valvontavirasto.

Edellä mainitut valtion aluehallintouudistus ja rahapelijärjestelmää koskeva uudistus aiheuttavat tarpeen uudelle eräiden rahanpesulakiin liittyvien tehtävien hoitamisesta koskevalle sopimusasetukselle, jolla kumottaisiin ja korvattaisiin edellä mainittu nykyinen sopimusasetus. Uudessa asetuksessa huomioitaisiin Lupa- ja valvontaviraston valvontatoimivalta Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettujen kiinteistönvälitysliikkeiden ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeiden osalta sekä rahapeliyhteisöjä sekä elinkeinonharjoittajia ja yhteisöjä, jotka välittävät näiden rahapeliyhteisöjen tarjoamiin rahapeleihin liittyviä osallistumismaksuja tai -ilmoituksia, osalta.

4 Asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

Uusi asetus ei poikkea sisällöltään merkittävästi nykyisestä. Asetuksesta poistettaisiin kuitenkin edellä mainitun valtion aluehallintouudistuksen muutosten tuloksena viittaukset aluehallintovirastoon. Asetuksella siirrettäisiin valvontatoimivalta Ahvenanmaan maakunnassa Lupa- ja valvontavirastolta Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle asetuksessa mainittujen tehtävien osalta.

Poliisihallitus toimii rahanpesulain mukaisena rahapeliyhteisöjen valvojana siihen saakka, että rahapelijärjestelmää koskevat lainsäädäntömuutokset ja tehtävien siirto Lupa- ja valvontavirastolle tulevat voimaan 1.7.2027. Asetuksella siirrettäisiin Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettuja rahapeliyhteisöjä ja niiden asiamiehiä koskevat tehtävät Poliisihallitukselta, ja 1.7.2027 alkaen Lupa- ja valvontavirastolta, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle.

5 Ehdotuksen valmistelu

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on 5.9.2024 antanut lausunnon ehdotuksesta eduskunnalle valtion aluehallinnon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Lausunnon mukaan uuden Lupa- ja valvontaviranomaisen perustaminen edellyttää tasavallan presidentin asetuksen eräiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain mukaisten tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla muuttamista.

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä ja oikeusministeriössä. Sopimusasetusluonnos on ollut lausuttavana. Lausunnon antoivat sisäministeriö ja valtiovarainministeriö.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on 1.4.2026 antanut suostumuksensa ehdotuksen mukaisen asetuksen antamiseen.

Ahvenanmaan valtuuskunta ei lausunnossaan näe esteitä asetuksen voimaan tulolle.

Asetusehdotus on ollut tarkastettavana oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

6 Taloudelliset vaikutukset

Asetuksella Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle siirrettyjen hallintotehtävien kustannukset korvataan valtakunnan toimesta asetuksen 4 §:n mukaisesti. Kustannusten korvaamisesta sovitaan sisäministeriön, valtiovarainministeriön sekä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kesken.

Kun alkuperäinen asetus laadittiin vuonna 2018, osapuolet sopivat, että Ahvenanmaalle korvataan yhtä henkilötyövuotta vastaavat hallintokustannukset. Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle maksettava korvaus on palkkakustannusten korvausta sekä työtilojen vuokria, kaikkiaan 74 000 euroa (vuoden 2023 taso). Määrä tarkistetaan tarpeen mukaan vastaamaan toteutuneita kustannuksia. Ahvenanmaan maakunnan hallituksen tulee antaa selvitys todellisista kustannuksista sekä miten rahanpesua ja terrorismin rahoitusta on torjuttu tehokkaasti Ahvenanmaalla. Esitetyn asetuksen muutokset eivät vaikuta maakunnan hallituksen valvontakustannuksiin, minkä vuoksi nykyiset kustannusjärjestelyt säilyvät voimassa.

Asetusehdotuksesta ei aiheudu valtiolle uusia kustannuksia.

7 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kuin rahanpesulain 7 luvun 1 §:n muutos Ahvenanmaan kiinteistövälitysliikkeiden valvontaa koskien on tullut voimaan. Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.7.2026. Samalla kumotaan nykyinen asetus eräiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain mukaisten tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla (478/2024).

8 Seuranta

Vireillä on rahanpesusäätelyn kokonaisuudistus ([hanke VM053:00/2024](#)), jossa tullaan säätämään uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, joka tulee kumoamaan voimassa olevan lain (444/2017). Uudistuksen yhteydessä tullaan todennäköisesti vuonna 2026 päivittämään myös sopimusasetusta lainsäädäntöviittausten osalta. Samassa yhteydessä on todennäköisesti tarpeen päivittää sopimusasetusta myös EU:n rahanpesuasetuksen ((EU) 2024/1624¹) soveltamisalaan kuuluvien kiinteistövälittäjien määrittelyn osalta. Rahanpesusäätelyn soveltamisalaan tulee EU:n rahanpesuasetuksen 3 artiklan mukaan kiinteistövälittäjien lisäksi jatkossa myös muut kiinteistöalan ammattilaiset, silloin kun nämä toimivat välittäjinä kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa.

---

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1624 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen.